

Per e-mail verstuurd

Tijdelijke commissie Digitale Toekomst
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Mevrouw K.M. Buitenweg
Tweede Kamer der Staten-Generaal
2500 EA DEN HAAG

Datum	17 februari 2020
Ons kenmerk	JrDe-20021140
Pagina	1 van 3
E-mail	Johan.de.Groot@afm.nl
Betreft	Rondetafelgesprek Wettelijk kader en Toezicht d.d. 17/02/2020

Geachte mevrouw Buitenweg,

Hartelijk dank voor uw uitnodiging om deel te nemen aan het rondetafelgesprek 'Wettelijk kader en toezicht'. In vervolg op onze deelname aan de zitting op 17 februari jl. doen wij u hierbij onze schriftelijke inbreng toekomen.

De AFM maakt zich sterk voor eerlijke en transparante financiële markten. Als onafhankelijke gedragstoezichthouder dragen wij bij aan duurzaam financieel welzijn in Nederland. Jaarlijks publiceert de AFM een analyse van de trends en risico's op de financiële markten. In Trendzicht 2019 is een uitgebreide analyse opgenomen ten aanzien van digitalisering in de financiële sector. Deze analyse is verder gespecificeerd voor de retail financiële dienstverlening in Trendzicht 2020.

Het groeiend aantal toepassingen van door technologie gedreven innovaties in de financiële sector (fintech) beïnvloedt alle segmenten van de markt. Digitalisering maakt het mogelijk om de consument steeds gericht en persoonlijker te benaderen. Er ontstaan nieuwe aanbieders, datastromen en distributiemogelijkheden die financiële producten en advies toegankelijker (sneller en altijd beschikbaar) maken. Dat biedt voordelen voor klanten, maar brengt ook nieuwe uitdagingen met zich mee voor zowel aanbieder als toezichthouder. Bij grootschalige inzet van data komen vraagstukken op over onder andere privacy, eigenaarschap van data, solidariteit in verzekeringen, en nieuwe beïnvloedingsmogelijkheden. Een andere keerzijde van digitalisering is dat nieuwe verschijningsvormen ontstaan van financiële (cyber)criminaliteit. Dit leidt tot toenemende druk op de poortwachtersrol van financiële instellingen om het gebruik van het financiële systeem voor criminele doeleinden te voorkomen. De AFM verwacht van de sector dat technologische ontwikkelingen in het belang van de klant worden ingezet (zorgplicht 2.0). De toepassing van nieuwe technologieën, in combinatie met een toenemend gebruik van data en een groeiende cyberdreiging, stelt daarbij hoge eisen aan de beheerste en integere bedrijfsvoering van financiële instellingen. Voor de AFM betekent de digitalisering dat haar toezicht zich meer zal richten op het zorgvuldig gebruik van klantdata, de robuustheid van complexer wordende waardeketens en de beheersing van risico's in een IT-intensieve bedrijfsvoering.

Datum 17 februari 2020
Ons kenmerk JrDe-20021140
Pagina 2 van 3

Uw commissie verdiept zich onder meer in de vraag of het huidige wettelijk kader volstaat om toezicht op nieuwe toepassingen van digitale technologieën te kunnen uitvoeren. De AFM ervaart dat in de meeste gevallen het regelgevend kader toereikend is. Het gaat veeleer om het interpreteren van bestaande principes (de zorgplicht, productontwikkeling, integere en beheerste bedrijfsvoering, etc.) in een hernieuwde context; een meer gedigitaliseerde omgeving met nieuwe toetreders, zowel kleinere fintechs als BigTechs. Vaak is niet een wijziging in het regelgevend kader nodig, maar een nieuwe interpretatie van bestaande regelgeving om onduidelijkheid weg te nemen die anders onnodig belemmerd werkt. Zie in dit verband ook het evaluatierapport InnovatieHub & Maatwerk voor Innovatie (AFM en DNB), genaamd: Continu in Dialoog. Ook interessant tegen deze achtergrond is de Q&A die de AFM heeft opgesteld om te verduidelijken wanneer partijen het bedrijf uitoefenen van betaaldienstverlener als ze tijdelijk klanttegoeden accepteren, zoals bij crowdfunding. Ook heeft de AFM een visie op roboadvies gepubliceerd en de leidraad 'Invulling van de zorgplicht bij semi-geautomatiseerd vermogensbeheer.'

Blockchain, of beter gezegd Distributed Ledger Technology (DLT) en Artificiële intelligentie (AI) vormen in de toekomst mogelijk een uitzondering op bovenstaande. Voor DLT geldt dat er nog inherente economische problemen zijn met de technologie (denk aan de mate van decentralisatie, schaalbaarheid en veiligheid) die maken dat algehele adoptie binnen de financiële context op korte termijn niet wordt verwacht. Wel wordt er volop geëxperimenteerd met deze technologie. De efficiëntie die deze technologie brengt, maakt dat bepaalde regelgeving niet passend is. Bijvoorbeeld doordat intermediaire functies en processen niet langer noodzakelijk zijn en er nu wel specifieke regelgeving is gericht op dergelijke functies en processen. Dit raakt de AFM bijvoorbeeld daar waar crypto's gelijkenissen vertonen met financiële instrumenten. Deze instrumenten zijn onderworpen aan een omvangrijk regelgevend kader. Op dit moment heeft de Europese Commissie een consultatie uitstaan voor dit onderwerp. De AFM zal hier tezamen met het ministerie van Financiën en DNB op reageren. Eerder ingenomen beleidsstandpunten in het AFM en DNB Crypto advies en ESMA's advies inzake crypto-assets zullen als basis dienen. Voor AI geldt dat op dit moment het huidige kader toereikend is, maar het toenemend gebruik van deze technologie en de risico's die hiermee gepaard gaan, verdienen op termijn meer verduidelijkingen en mogelijk specifieke adresseringen in het wettelijke kader. De AFM spant zich in met collega-toezichthouders op (inter)nationaal niveau om dit nader te verkennen. DNB en AFM hebben in 2019 een verkenning gepubliceerd over het gebruik van artificiële intelligentie in de Nederlandse verzekeringssector. Hierin wordt een kader aangereikt met vragen die de sector zichzelf zou moeten stellen op het gebied van artificiële intelligentie.

Uw commissie verdiept zich in de vraag hoe de verschillende markttoezichthouders gezamenlijk opereren op het gebied van digitalisering. Digitalisering moet een integraal onderdeel zijn van de verschillende markttoezichthouders. De AFM heeft een wettelijke taak om de financiële consument te beschermen en te zorgen voor een goede werking van de kapitaalmarkten. Vanuit deze verantwoordelijkheid is toezicht op digitalisering een onmisbaar onderdeel. Tegelijkertijd vraagt digitalisering als integraal onderdeel om meer samenwerking tussen de verschillende markttoezichthouders. Die samenwerking loopt over het algemeen goed. De samenwerking met DNB in de advies Crypto's is een hier goed voorbeeld van. Soms wordt de samenwerking bemoeilijkt doordat regelgeving niet altijd toestaat gegevens met andere toezichthouders te

Datum 17 februari 2020
Ons kenmerk JrDe-20021140
Pagina 3 van 3

delen. Het gesloten systeem van financiële wetgeving (geheimhouding) maakt dat het niet mogelijk is om vertrouwelijke informatie met de AP uit te wisselen. Door het toenemende gebruik van big data (inclusief persoonsgegevens) bij het aanbieden van financiële diensten en producten is het belangrijk dat de AFM gegevens over mogelijke overtredingen van de Algemene verordening gegevensbescherming kan delen met de AP. Niet de AFM maar de AP is namelijk de bevoegde autoriteit om op te treden tegen deze overtredingen. Ondanks mogelijke beperkingen in Europees recht hebben wij daarom meermaals in onze jaarlijkse wetgevingsbrief de minister van Financiën gevraagd om samen met de minister voor Rechtsbescherming een voorstel voor een wettelijke grondslag voor informatiedeling tussen de AFM en de AP voor te bereiden.

Tot slot heeft uw commissie ook aandacht voor de vraag of toezichthouders voldoende bevoegdheden hebben waar dat nodig is. Voor de AFM brengt digitalisering wel enkele specifieke aandachtspunten met zich mee, zoals bij *online targeting*. De data van BigTechs als Facebook en Google worden steeds vaker gebruikt door financiële instellingen om een (geschikte) doelgroep te bepalen voor reclame-uitingen. Deze data blijven in handen van de BigTechs en dus hebben financiële instellingen weinig tot geen zicht op wie nu uiteindelijk benaderd wordt. Een ander probleem is dat instellingen advertentieruimte binnen zoekmachines inkopen op bepaalde zoektermen, waar de AFM geen zicht op heeft. Er ligt veel macht in de handen van BigTechs en dit is niet altijd in het belang van de consument. Aangezien BigTechs niet binnen de landsgrenzen blijven en *online targeting* grensoverschrijdend voorkomt, heeft een Europese -zo niet mondiale- aanpak de voorkeur, mede omdat bijvoorbeeld Google haar advertentiebeleid liever op internationaal niveau aanpast. De AFM acht het daarom ook van belang om voorop te lopen inzake kennis omtrent *online targeting* in de financiële sector en andere toezichthouders hierin aan te sporen. Een manier waarop we dit doen is het leiden van een internationale werkgroep (IOSCO) over digitalisering in de retail beleggingsdienstverlening.

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten

drs. H.L.A. van Beusekom MBA
Bestuurslid
Bestuur

mr. drs. J.A. de Groot
Hoofd
Strategie, Beleid en Internationale Zaken